

عملکرد سازمان ملل متحد در خصوص بحران انسانی یمن

سیدعلی سادات اخوی، صبا غلامی^۲

چکیده

با حمله ائتلاف به رهبری عربستان سعودی در سال ۲۰۱۶ به کشور یمن بحران‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و به خصوص وخیم‌ترین بحران انسانی در این کشور آغاز شد. بر این اساس سازمان ملل متحد اقداماتی را برای حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات، کاهش بحران انسانی و حمایت از غیرنظامیان انجام داده است. در مقاله حاضر به این مسئله می‌پردازیم که آیا اقدامات سازمان ملل متحد در کاهش بحران انسانی در یمن مؤثر بوده است یا خیر. در این زمینه سعی گردیده نقش آن دسته از ارکان اصلی سازمان ملل متحد مانند شورای امنیت و دبیرخانه، ارکان فرعی سازمان ملل متحد مانند کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان و صندوق حمایت از کودکان ملل متحد (یونیسف) و همچنین کارگزاری‌های تخصصی سازمان ملل مانند سازمان خواروبار و کشاورزی (فائو) و سازمان بهداشت جهانی مورد بررسی قرار گیرد. در نهایت یافته‌ها نشان می‌دهد که عملکرد سازمان ملل متحد از طریق ارکان فرعی و کارگزاری‌های تخصصی و نهادهای زیر مجموعه دبیرخانه در کاهش بحران انسانی در یمن مؤثر بوده است، اما شورای امنیت نتوانسته است اقدام قابل توجهی را در این زمینه انجام دهد.

روش کار: علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

واژگان کلیدی: یمن، بحران انسانی، سازمان ملل متحد، شورای امنیت

رتال جامع علوم انسانی

^۱ استادیار گروه روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران

^۲ کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران

مقدمه

بحران یمن در ۲۵ مارس ۲۰۱۵ با حمله ائتلاف به رهبری عربستان تحت عنوان عملیات "طوفان قاطعیت" شروع شد. تهاجمی که منجر به از بین رفتن بسیاری از زیرساخت‌های یمن شده و موجب گردید هزاران نفر از مردم یمن کشته، زخمی و آواره گردند. همچنین این تهاجم بحران‌های مختلفی از جمله بحران‌های اقتصادی، سیاسی، مذهبی و از همه مهمتر بحران انسانی را در یمن ایجاد کرد. سازمان ملل متحد "بحران انسانی" را "یک رویداد یا مجموعه‌ای از وقایع تعریف می‌کند که برای سلامتی، ایمنی، امنیت و رفاه یک جامعه یا گروه بزرگی از مردم ساکن در یک منطقه وسیع، تهدیدی جدی محسوب می‌شود" (Gyo Jeong & Yeo, 2018: 2).

در نوشته حاضر تأکید بر روی ابعاد مختلف بحران انسانی در یمن گذاشته شده است و در همین ارتباط سعی گردیده است که نقش آن دسته از ارکان اصلی سازمان ملل متحد که در این زمینه بیشترین اقدامات را انجام داده‌اند یعنی دبیرخانه و شورای امنیت و ارکان فرعی سازمان ملل متحد مانند کمیساری عالی ملل متحد برای پناهندگان و صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) و همچنین کارگزاری‌های تخصصی سازمان ملل متحد مانند سازمان خواروبار و کشاورزی (فائو) و سازمان بهداشت جهانی مورد بررسی قرار گیرد. در این ارتباط تلاش خواهیم کرد که نشان دهیم آیا اقدامات ارکان اصلی، ارکان فرعی و کارگزاری‌های تخصصی سازمان ملل متحد در کاهش بحران انسانی در یمن مؤثر بوده است یا خیر.

۱- روند شکل‌گیری بحران یمن

در میان همه کشورهای عربی که در بهار عربی شرکت کردند، یمن بیشترین اعتراض را علیه دیکتاتوری خود انجام داده است (ذوالفقاری، ۱۳۹۳: ۱). اعتراضات سراسری در یمن علیه حکومت و رئیس‌جمهور آن، یعنی علی عبدالله صالح از ۱۴ ژانویه ۲۰۱۱ میلادی، جهت انجام اصلاحات در این کشور آغاز شد اما در روزهای پایانی ژانویه ۲۰۱۱ میلادی، مخالفین خواستار کناره‌گیری رئیس‌جمهور این کشور از قدرت شدند. در ۳ فوریه (روز خشم) اعتراضات مخالفین به اوج خود رسید که با برخوردهای خونین و خشونت‌آمیز حاکمیت با مردم معترض روبرو شد. شدیدترین برخورد در ۱۸ مارس (جمعه خونین) بود که ۵۰ کشته و ۲۴۰ مجروح داشت که به دنبال آن افرادی از نیروهای دولتی و نظامی به مخالفین پیوستند و تعدادی از سفیران یمن در کشورهای مختلف برکناری خود را اعلام کردند. در ۲۲ مارس در خبرها درخواست پناهندگی علی عبدالله

¹ Humanitarian Crisis

صالح به عربستان به گوش رسید که جمعیت ده هزار نفری دست به تظاهرات زدند و خواهان برکناری فوری او شدند. در ژوئن ۲۰۱۱ علی عبدالله صالح پس از مجروح شدن با ۵ مقام بلندپایه روانه عربستان شد (کلای، ۱۳۹۴: ۱۶۹-۱۶۸).

منصور هادی در ۲۱ فوریه ۲۰۱۲ انتخاباتی فرمایشی برگزار کرد که برخلاف قانون اساسی یمن (اصل ۱۰۸)، تنها خود کاندیدای آن بود، ستاد برگزاری انتخابات اعلام کرد که منصور هادی با کسب ۶ میلیون رأی به ریاست جمهوری انتخاب شده است. این در حالی بود که گروه‌های مخالف و انقلابی انتخابات را به دلیل غیرقابلی بودن و مشخص بودن نتیجه آن و دخالت طرف‌های خارجی، تحریم کرده بودند. اما با دخالت‌های شورای همکاری خلیج فارس بعنوان نهاد میانجی منطقه‌ای اعراب، مقرر گردید که منصور هادی از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴، به مدت دو سال رئیس جمهور انتقالی باشد و در سال ۲۰۱۵ انتخابات برگزار شود. طی این مدت گفتگوهای ملی در جریان بود که ناگهان منصور هادی استعفای خود را اعلام کرد و در ۲۱ فوریه ۲۰۱۵ در حالیکه دوره ریاست جمهوری انتقالی وی نیز به پایان رسیده بود، به عدن و از آنجا به عمان و سپس به عربستان رفت و برای بازگشت به قدرت درخواست کمک کرد. به این ترتیب فرآیند قانونی تحول که از ۲۰۱۱ آغاز شده بود، از اوایل سال ۲۰۱۵ با استعفای منصور هادی کنار گذاشته شد. متعاقب آن در ۲۵ مارس ۲۰۱۵ مصادف با ۶ فروردین ۱۳۹۴ ائتلافی از کشورهای عربی به رهبری عربستان سعودی حملات هوایی خود را با نام عملیات «طوفان قاطعیت» علیه یمن آغاز کردند. دلایل این تهاجم بنحویکه در نامه ائتلاف عربی به رهبری عربستان سعودی خطاب به دبیرکل ملل متحد و رئیس شورای امنیت سازمان ملل منعکس شد، عبارت است از پاسخ به «درخواست منصور هادی، رئیس جمهور یمن، برای حمایت از یمن و مردم آن در برابر تجاوز شبه نظامیان حوثی، که همواره ابزار نیروی خارجی بودند و پیوسته در پی مخدوش کردن امنیت و ثبات یمن هستند (فضالی، ۱۳۹۵: ۴۷). عربستان سعودی با هزینه کردن بیش از میلیاردها دلار اقدام به کشتار مردم بی‌گناه نموده است. تا جائیکه تأسیسات زیربنایی، بیمارستان‌ها، فرودگاه‌ها، مدارس، تأسیسات آبرسانی، کارخانه‌ها و خانه‌های مردم بی‌دفاع و مظلوم یمن را بمباران کرد و کشتار مردم یمن را حتی در ماه‌های حرام تعطیل نکرده است (صادقی و لطفی، ۱۳۹۵: ۵۵). این در حالی است که سازمان‌های بین‌المللی اعلام کرده‌اند یمن با بدترین بحران انسانی در طول تاریخ مواجه شده و بیشترین آسیب را غیرنظامیان از جمله کودکان و زنان متحمل شده‌اند.

۲- نقش ارکان فرعی و کارگزاری‌های تخصصی سازمان ملل متحد در بحران انسانی یمن

۲-۱- کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان (UNHCR)^۱

طبق گزارشی در سال ۲۰۱۵ کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان، مبادرت به ایجاد پناهگاه‌های اضطراری برای پناهجویان یمنی کرد؛ در این راستا کمک‌های اضطراری را تحت برنامه سیستم هماهنگی بشردوستانه یمن، برای زندگی آوارگان، پناهندگان و پناهجویان یمنی فراهم و امنیت و مواد غذایی را برای آنها تأمین کرده است (UNHCR, 2015).

این سازمان با وجود چالش‌های فراوان در فراهم کردن سرپناه مناسب، به تقویت مشارکت (در سطوح ملی و منطقه‌ای) برای رفع پیچیدگی‌های مهاجرت، ترویج گفتگو و همکاری در میان کشورها کمک کرده و اقدام به ایجاد پناهگاه و اقامتگاه‌های دائمی برای پناهجویان و مهاجرین یمنی که نیاز به سرزمین، پناهگاه، حفاظت و حمایت از طریق یک رویکرد جامع و هماهنگ در منطقه دارند، کرده است (UNHCR, 2015: 2).

همچنین کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان برای حفاظت از حقوق افرادی که به صورت اجباری آواره شده‌اند، علاوه بر سایر برنامه‌ها، خدمات حقوقی، مالی، روانی و اجتماعی در جهت حفاظت از حقوق افرادی که به صورت اجباری آواره شده‌اند، ارائه داده است (UNHCR, 2016). یکی دیگر از چالش‌های دولت یمن دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی بود که کمیساریای عالی به ایجاد مراکز خدمات درمانی و بهداشتی در طول مسیرهای جابجایی آوارگان و پناهندگان در معرض خشونت کمک کرده است. در این رابطه مجموعه کیت‌های ضروری و کمک‌های مالی را برای امدادسانی به خانواده‌های آوارگان یمنی تأمین کرده است (UNHCR, 2017).

این سازمان همچنین اقدامات زیر را برای بهبود وضعیت پناهندگان و جابجا شدگان داخلی انجام داده است از جمله: (۱) فراهم کردن حمایت‌های نجات دهنده و کمک‌های قانونی برای پناهندگان، پناهجویان و جابجا شدگان داخلی؛ (۲) حمایت از کودکان در برابر خشونت‌های جنسی و جنسیتی؛ (۳) حمایت از راه‌حل‌های بادوام متنوع برای همه افراد درگیر، از جمله بازگشت داوطلبانه، به صورت بازگشت خود به خود؛ (۴) افزایش همکاری با کنشگران بشردوستانه در یمن با هدف تأکید بر حمایت از برنامه‌های بشردوستانه و افزایش

¹ The UN Refugee Agency

هماهنگی؛ ۵) تقویت ظرفیت شرکای محلی در جهت فراهم ساختن مداخلات موثر و کارآمد متناسب با شرایط برای پناهندگان و جابجاشدگان داخلی (UNHCR, 2018:1-2).

۲-۲- صندوق حمایت از کودکان ملل متحد (UNICEF)^۱

یونیسف بعنوان بزرگترین مشارکت کننده برای ایمن سازی، از کمپین واکسیناسیون فلج اطفال حمایت نموده و قطره های فلج اطفال و سایر واکسن ها را در یمن تهیه کرده است. یکی از بخش های مهم فعالیت یونیسف، بسیج اجتماعی است تا آگاهی جامعه و خانواده ها را برای مقابله با بیماری فلج اطفال بالا ببرد (UNICEF, 2016). باتوجه به رویکرد ارتباطات برای توسعه، یونیسف حداکثر مشارکت اجتماعی و مراقبتی را در کمپین مبارزه با فلج اطفال تضمین کرده است (UNICEF, 2018).

یونیسف در راستای همکاری با شرکای بشردوستانه خود، با ارائه برنامه هایی برای کاهش سوء تغذیه شدید در یمن سرمایه گذاری کرده است. بر این اساس با کمک برنامه «مدیریت مبتنی بر اجماع برای سوء تغذیه حاد»^۲ ده استان دارای اولویت در یمن را شناسایی و بعنوان موقعیت های اضطراری مطرح نمود و بیشترین منابع خود را به این مناطق هدایت کرد. همچنین این سازمان ۸۳/۵ میلیون دلار را به خدمات تغذیه ای برای مادران و کودکان اختصاص داده است (UNICEF, 2017).

۱۱

یونیسف و شرکایش از برنامه های مقابله با ویروس وبا در مراکز درمان بیماری های گوارشی با ارائه داروهای مورد نیاز حمایت کرده است. در این خصوص، این سازمان شروع به راه اندازی مراکز درمانی برای بیماری های کرده که از راه دهان به بدن انتقال داده می شوند و این مراکز درمانی باعث درمان بسیاری از بیماری های گوارشی شده است. همچنین علاوه بر توزیع کیت های بهداشتی، در افزایش آگاهی مردم برای رعایت نکات بهداشتی جهت جلوگیری از شیوع بیماری وبا نقش داشته است (UNICEF, 2017).

یونیسف در اقدامی دیگر به منظور تأمین آب بهداشتی مورد نیاز یمن با همکاری شرکت های محلی (LC)^۲، سیستمی را اتخاذ کرد که به موجب آن بهره برداری از تصفیه خانه های فاضلاب و مشارکت در احیای سیستم های جمع آوری فاضلاب در استان های یمن امکان یافت. این فعالیت ها بعنوان بخشی از پروژه های فشرده سریع یونیسف (QIP)^۳ با تمرکز ویژه بر مناطق اولویت دار در حال انجام بود. همچنین با همکاری شرکای

¹ The United Nations Children's Fund

² Local Corporation

³ Quick Impact Project

مکانیسم واکنش سریع (RRM)^۱ از طریق حمل و نقل آب، نصب مخازن آب، توزیع کیت‌های بهداشتی و توزیع قرص‌های تصفیه آب خانگی در حال پاسخگویی بشردوستانه به نیازهای جابجا شدگان داخلی بوده است (UNICEF, 2018: 7).

یونیسف در زمینه دسترسی به امکانات آموزشی رویکرد فعالی را با ارائه آموزش‌هایی برای حفاظت از کودکان و دسترسی دانش‌آموزان به یک محیط آموزشی بهتر را از طریق ساختن کلاس‌های جدید در مدارس استان-های آب، عدن و ابیان در پیش گرفت و در استان‌های مریب و تعز برای حمایت از آموزش‌های روانشناختی، معلمان بسیاری را تعلیم داد (UNICEF, 2018: 8). همچنین یونیسف و همکارانش، آموزش‌هایی را برای نجات و حفاظت در هنگام خطرات ناشی از مین‌ها و بقایای مواد منفجره جنگ برای کودکان و نوجوانان از طریق مدرسه و فعالیت‌های جامعه محور ارائه دادند و حمایت‌های روانی-اجتماعی (PSS)^۲ را از طریق شبکه‌ای از فضاها ثابت و متحرک بعنوان بخشی از ابتکارات دانش و مهارت در زمینه حفاظت در مواقع اضطراری فراهم کرد (UNICEF, 2018: 7-8).

۲-۳- سازمان خوار و بار و کشاورزی جهانی (FAO)^۳

۱۲ سازمان خوار و بار و کشاورزی برای مبارزه با قحطی و ناامنی شدید غذایی در یمن در طی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۵، براساس آخرین طبقه‌بندی جامع امنیت غذایی سازمان ملل متحد و شرکای بشردوستانه، به بیش از ۱۷ میلیون نفر که در سطوح بحرانی ناامنی غذایی قرار داشته‌اند، کمک کرد. ناامنی غذایی بر آغاز فصل سورگوم (ذرت خوشه‌ای) که مهمترین غلات داخلی است تأثیر گذاشته و علاوه بر این، تجارت را متوقف و مردم را مجبور به ترک خانه‌هایشان و عدم دسترسی به مواد غذایی کرده است (FAO, 2014-2018: 1-3). طبق گزارشی در سال ۲۰۱۷، سازمان خواروبار و کشاورزی با همکاری بانک جهانی برای جلوگیری از افزایش قحطی در یمن یک پروژه ۳۶ میلیون دلاری را با هدف کمک‌های فوری به مردم فقیر و بدون امنیت غذایی که بیش از ۳۰ درصد از آنها زنان بودند، ارائه داد. این کمک مالی سازمان فائو را قادر ساخت تا از پروژه‌هایی با اولویت تأمین مواد غذایی و بازسازی منابع آب در ۲۱ ناحیه در یمن که دچار ناامنی غذایی بودند، حمایت کند (FAO, 2017).

در زمینه بهبود دسترسی خانواده‌ها و افراد آسیب‌پذیر در یمن، لازم بود که سازمان فائو کمک‌های بشردوستانه خود را افزایش دهد. این امر شامل فراهم آوردن موارد ضروری برای معیشت (برای تولید محصول، مرغ،

¹ Rapid Response Mechanism

² Psychosocial support

³ Food and Agriculture Organization

خوراک دام، ابزارهای کشاورزی و ماهیگیری)، افزایش ذخیره آب برای کشاورزی، حمایت از فعالیت‌های درآمدزا از طریق انتقال هزینه و پول نقد و ارزیابی، نظارت و کنترل بیماری‌های حیوانات و آفات، شامل ملخ بیابان است. همچنین این سازمان توانسته خوراک احشام، خدمات دامداری و بهداشت حیوانات را تأمین کند (FAO, 2018:1).

سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۸، برنامه واکنش معیشت اضطراری را در واکنش به فرآیند جابجایی و آسیب‌پذیری در سطوح بالا، از جمله میزان بالای سوء تغذیه، توسعه داد. این برنامه مداخلات معیشت کشاورزی اضطراری را در چارچوب برنامه واکنش بشردوستانه یمن (HRP)^۱ با هدف بهبود امنیت غذایی، کاهش فقر، افزایش توانایی یمن در مدیریت خطرات و تهدیدات در بخش کشاورزی از طریق یک رویکرد مبتنی بر انعطاف‌پذیری اجرا کرد (FAO, 2018).

باتوجه به مطالب ذکر شده اولویت‌های فائو در یمن با هدف: (۱) افزایش تولید غذا و دام، تأمین مواد اولیه کشاورزی، واکسیناسیون و درمان دام، (۲) بازسازی زیرساخت‌های کشاورزی و سیستم‌های آبیاری، ارائه سیستم‌های آبیاری قطره‌ای، کیت‌های گلخانه‌ای و پمپ‌های خورشیدی (۳) تقویت هماهنگی برای واکنش‌های موثر بشردوستانه از طریق ارزیابی مدیریت قحطی، برنامه‌های صندوق‌های مالی، تولید اطلاعات مربوط به تغذیه و امنیت غذایی، کنترل و نظارت بیماری بوده است (FAO, 2019).

۲-۴- سازمان بهداشت جهانی (WHO)^۲

سازمان بهداشت جهانی به منظور جلوگیری از گسترش و همچنین درمان بیماری مالاریا یک قایق شامل ۱۰۳ تن داروهای ضد مالاریا، کیت‌های تروما و کیت‌های بهداشتی اورژانسی را به بندر عدن رسانید (WHO, 2016). همچنین برای مبارزه با ویروس وبا واکسیناسیون در مناطق الحدیده و آب را امکان‌پذیر کرد و به سرعت داروها، کیت‌های بهداشتی و مایعات داخلی وریدی و تجهیزات پزشکی را به مراکز درمانی در مناطق جدید ارسال کرد. این سازمان علاوه بر مقابله با بیماری وبا در این کشور، در زمینه مبارزه با دیفتری نیز فعالیت‌هایی انجام داده است (WHO, 2018).

براساس گزارشی در سال ۲۰۱۶، سازمان بهداشت جهانی با همکاری وزارت بهداشت و آموزش و پرورش یمن، چهارمین کارگاه در زمینه حمایت از سلامت روحی و روانی افراد در شرایط اضطراری، با هدف ایجاد ظرفیت پرسنل بهداشتی برای مقابله با مشکلات روحی در صنعا و الحدیده برگزار کرد (WHO, 2016).

^۱ Humanitarian Response Plan

^۲ World Health Organization

سازمان بهداشت جهانی در بخش خصوصی قیمت ویژه‌ای برای کالاهای پزشکی دیالیز در یمن به منظور تسهیل دسترسی به شرایط بشردوستانه انجام داده است. حمایت کلی از مراکز دیالیز کلیوی، به لطف کمک ۹/۳۰ میلیون دلاری از محل کمک‌های بشردوستانه سلطان سلمان و کمک‌های امارات متحده عربی، برای برنامه واکنش بشردوستانه یمن امکانپذیر شده است (WHO, 2018). در اقدامی دیگر سازمان بهداشت جهانی در تلاش برای جلوگیری از بسته شدن مراکز انتقال خون، برای افزایش پشتیبانی از عرضه خون ایمن در یمن، در سال ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸، بیش از ۱۳۰/۰۰۰ کیسه خون و انواع مختلف واکنش دهنده‌های آزمایشگاهی را به مرکز انتقال خون ملی ارائه داد و به ادامه خدمات در صنعا و بازسازی شعبه‌های دیگر مراکز انتقال خون در الحدیده، آب و عدن پرداخته است (WHO, 2018).

سازمان بهداشت جهانی و شرکای این سازمان در زمینه ارسال دارو و تجهیزات پزشکی و آزمایشگاهی، کیت‌های اورژانسی اضطراری و کیسه‌های خون را برای هزاران نفر فراهم کرد. همچنین با بسته شدن بنادر و فرودگاه‌های این کشور با همکاری برنامه جهانی غذا و شرکای خود در سازمان ملل متحد به منظور بررسی راه‌حل‌های جایگزین برای تهیه داروهای اضافی و کیت‌های پزشکی با مراکز بشردوستانه همکاری کرده است (WHO, 2018). در مجموع بیش از ۲۰۰ تن از داروهای ضروری، تجهیزات پزشکی و تجهیزات اضطراری که حاوی کیت‌های بهداشتی ضروری، کیت‌های جراحی، کیت‌های وبا، مایع‌های داخل وریدی و انواع مختلف آنتی‌بیوتیک‌ها است توسط سازمان بهداشت جهانی و با همکاری آژانس دریایی سازمان ملل و تحت برنامه جهانی غذا (WFP) و بخش‌های لجستیک در یمن توزیع شد (WHO, 2018). در این راستا سازمان بهداشت جهانی با مشارکت بانک جهانی، تحت "پروژه تغذیه و سلامت اضطراری" امکانات حمل و نقل را برای داروهای ضروری و لوازم بهداشتی هزاران نفر از یمنی‌ها فراهم کرد. دفتر کمک‌های فاجعه خارجی آمریکا (OFDA)^۱ این سازمان را قادر ساخته تا برای ۲۰۰ بیمار مبتلا به فشار خون بالا، دیابت و روانپزشکی تجهیزاتی را آماده کند (WHO, 2018). همچنین این سازمان تعهد دارد بیمارستان‌ها را با سوخت، آب سالم و داروهای ضروری مجهز کند (WHO, 2017).

¹ Office of US Foreign Disaster Assistance

۳- نقش ارکان اصلی سازمان ملل متحد در بحران انسانی یمن

۳-۱- اقدامات شورای امنیت سازمان ملل متحد در بحران انسانی یمن

۳-۱-۱- بررسی قطعنامه‌های شورای امنیت در بحران یمن

۱) قطعنامه ۲۰۱۴ و تأکید بر آتش‌بس فوری

این قطعنامه علاوه بر تأکید بر روندهای جامع سیاسی که شرایط گذار سیاسی را فراهم می‌کند، خواستار الزام گروه‌های مسلح برای کنار گذاشتن سلاح و آتش‌بس فوری برای جلوگیری از کشته شدن مردم بی‌گناه و جلوگیری از افزایش آوارگان، سوء تغذیه و ناامنی غذا و افزایش قیمت سوخت شد (S/RES/2014, 2011).

۲) قطعنامه ۲۰۵۱ و تأکید بر طرح شورای همکاری خلیج فارس

از مفاد اصلی این قطعنامه اجرای طرح شورای همکاری خلیج فارس است تا برای طرح شورای همکاری خلیج فارس وجهت و پشتوانه حقوقی و سیاسی فراهم کند (S/RES/2051, 2012).

۳) قطعنامه ۲۱۴۰ و اجرای نتایج کنفرانس گفتگوی ملی

در این قطعنامه از نتایج جامع کنفرانس گفتگوی ملی، که توسط تمامی احزاب و جریان‌ها امضا شده و خود^{۱۵} نشان از تعهد به دموکراسی است، استقبال شده است و بر اصلاح ساختار سیاسی یمن از طریق گفتگوهای ملی از تأکید شده است (S/RES/2140, 2014).

۴) قطعنامه ۲۲۰۱ و محکوم کردن حوثی‌ها

این قطعنامه حوثی‌ها را بواسطه دست زدن به اقدامات یکجانبه و ایجاد مانع در مسیر انتقال سیاسی و تضعیف وضعیت امنیتی کشور محکوم می‌کند و خواستار خروج سریع حوثی‌ها از نهادهای دولتی و پایتخت یمن شده است (S/RES/2201, 2015).

۵) قطعنامه ۲۲۰۴ و تمدید فعالیت‌های کمیته تحریم

در این قطعنامه فعالیت‌های کمیته تحریم که وظیفه دارد، دارایی‌ها و اموال رهبران انصارالله و همپیمانانش را مسدود کند و تحریم سیاسی و مالی علیه آنها اعمال نماید، تمدید شده است (S/RES/2204, 2015).

۶) قطعنامه ۲۲۱۶ و نادیده گرفتن تجاوز عربستان سعودی

این قطعنامه بدون نام بردن از عربستان به موضع‌گیری علیه انصارالله پرداخته است و از حوثی‌ها خواسته شده از اقدامات یکجانبه که دوره گذار سیاسی را تضعیف می‌کند، اجتناب کنند (S/RES/2216, 2015).

۷) قطعنامه ۲۲۶۶ و نگرانی از توانایی القاعده در شبه جزیره عربستان

شورای امنیت در این قطعنامه علاوه بر تأکید بر مسئولیت خود در حفظ تمامیت ارضی و استقلال یمن، نگرانی خود را نسبت به مناطقی که تحت کنترل القاعده در شبه عربی در یمن می‌باشد، اعلام نموده است (S/RES/2266, 2016).

۸) قطعنامه ۲۳۴۲ و تأکید بر مفاد قطعنامه‌های پیشین

باتوجه به اینکه این قطعنامه آخرین قطعنامه شورای امنیت در سال ۲۰۱۷ است، ضمن تأکید بر سایر قطعنامه‌ها مأموریت گروه کارشناسان وابسته به کمیته تحریم را یک سال دیگر تمدید کرد (S/RES/2342, 2017).

۹) قطعنامه ۲۴۰۲ و نگرانی از موانع دسترسی به کمک‌های بشردوستانه

این قطعنامه علاوه بر تأکید بر لزوم اجرای تعهدات طبق قوانین بین‌المللی از جمله حقوق بین‌الملل بشردوستانه و قوانین بین‌المللی حقوق بشر از موانع پیش‌رو برای تحویل کمک‌های بشردوستانه ابراز نگرانی می‌کند (S/RES/2402, 2018).

۳-۱-۲- ارزیابی اقدامات شورای امنیت در بحران انسانی یمن**۱) عدم مبادرت به اقدام نظامی در یمن توسط شورای امنیت**

براساس دکترین "مسئولیت حمایت"؛^۱ که می‌توان آن را شکل جدیدی از مداخله بشردوستانه دانست، دولت‌ها در برابر برخی جنایات علیه افراد و گروه‌های انسانی در کشورهای دیگر، موظف هستند که واکنش مناسب نشان دهند. این نظریه در حقیقت مجوزی برای دخالت سیاسی، دیپلماتیک، اقتصادی و در مرحله آخر حمله نظامی جامعه بین‌الملل در کشوری است که در آن کشتار دسته جمعی، جنایات جنگی، پاکسازی نژادی یا قومی و جنایت علیه بشریت در حال وقوع است و دولت حاکم توانایی و یا تمایل حمایت از اتباع خود را ندارد. حمله نظامی به کشور یمن منجر به کشته شدن بسیاری از افراد غیرنظامی و وقوع فجایع بهداشتی و تغذیه‌ای در بین غیرنظامیان بخصوص کودکان گردید؛ بطوریکه براساس گزارشات سازمان‌های بین‌المللی، وقوع جرایم جنگی و جرایم علیه بشریت به شکل جدی در این حمله مشهود است (بهری خیابوی، ۱۳۹۶: ۱۳).

¹ Responsibility to Protect

معاون دبیرکل در امور بشردوستانه و هماهنگ کننده کمک‌های اضطراری، از وضعیت فاجعه‌بار بشردوستانه، گرسنگی شدید و کمبود کمک‌های پزشکی و بمباران شهرها و نبود نشانه‌هایی از توقف آنها اشاره کرده و خواستار توقف فوری و بی‌قید و شرط درگیری‌ها شده است (UNITED NATIONS, 2015:1).

سازمان عفو بین‌الملل نیز اعلام نمود، در حملات عربستان علیه مناطق غیرنظامی، مدارس بطور مستمر مورد بمباران قرار گرفته‌اند. این سازمان این حملات را نقض قوانین بشردوستانه بین‌المللی و جنایات جنگی علیه بشریت خواند و همچنین طی گزارشی به استفاده عربستان سعودی از بمب‌های خوشه‌ای اشاره کرد و خواستار توقف این رویه شد (Amnesty, 2016). پس از آن پزشکان بدون مرز نیز از چندین نوبت هدف قرار گرفتن بیمارستان‌های پزشکان بدون مرز توسط عربستان سعودی خبر دادند و این اقدامات را محکوم کردند (Medecins Sans Frontiere, 2016).

اوضاع رو به وخامت وضعیت غذایی و امنیتی مردم غیرنظامی در یمن، "الویر" کارشناس سازمان ملل را مجبور کرد تا از اصطلاح جنایت جنگی استفاده کند. ایشان با اشاره به نیاز میلیون‌ها نفر به مواد غذایی اساسی و گرسنگی عمدی شهروندان یمنی ابراز نگرانی کرد. وی بیان داشت گرسنگی عمدی در منازعات مسلحانه بین‌المللی و داخلی و همچنین ممانعت عمدی از رسیدن غذا به افراد می‌تواند یک جنایت جنگی باشد (UNITED NATIONS, 2015). بند ب ماده (۷) اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی، تحمیل کردن عمدی وضعیتی همچون محرومیت از دسترسی به غذا و دارو را جزء جنایت علیه بشریت می‌داند (UNITED NATIONS, 2015).

گروه کارشناسان شورای امنیت سازمان ملل متحد، این حملات را که موجب نقض گسترده حقوق بین‌الملل بشردوستانه و حقوق بین‌الملل حقوق بشر توسط همه طرفین درگیری دانستند. همچنین گروه حقوقدانان مستقل یمن در شورای حقوق بشر اعلام کردند نقض شدید حقوق بشر که توسط طرفین درگیری انجام شده جنایات جنگی محسوب می‌شوند. (Global Center for Responsibility to Protect, 2019)

باتوجه به آنچه گفته شد، به این نتیجه می‌رسیم که آنچه در یمن رخ داده، جنایت علیه بشریت است. بنابراین برطبق نظریه مسئولیت حمایت ایجاب می‌کند شورای امنیت مبادرت به اقدام نظامی نماید درحالی‌که چنین اقدامی صورت نگرفته است.

¹ Hilal Elver

۲) عدم محکومیت اقدامات نظامی ائتلاف به رهبری عربستان سعودی توسط شورای امنیت در رابطه با اقدامات نظامی ائتلاف به رهبری عربستان سعودی با قاعده "منع توسل به زور" مواجه هستیم که مطابق با آن استفاده از زور یا تهدید به کاربرد زور در روابط میان دولت‌ها ممنوع شده است. استفاده از زور در پیشبرد سیاست‌های ملی و نیز مداخله در امور داخلی دیگر کشورها نقض آشکار اصول مسلم حقوق بین‌الملل به شمار می‌رود، از آنجا که اصل منع توسل به زور در زمره قواعد آمره بین‌المللی است، توافق برخلاف آن نیز هرگز معتبر نخواهد بود. اصل منع توسل به زور دارای استثنای مهمی از جمله استفاده از زور در مقام دفاع از خود و توسل به زور است (فضائلی، ۱۳۹۰: ۵۰).

دفاع از خود یا «دفاع مشروع»، از دیرباز یکی از حقوق ذاتی در روابط میان افراد، اقوام، گروه‌ها و ملت‌ها شناخته شده است. استناد به چنین استثنایی در صورتی است که کشوری مورد حمله نظامی خارجی واقع شده باشد، مبادرت به کاربرد زور مشمول اصل منع توسل به زور خواهد بود و مصداق تجاوز و نقض قاعده آمره بین‌المللی به شمار خواهد رفت. اگر در متن نامه منصور هادی به درخواست مداخله نظامی برای دفاع از خود براساس ماده (۵۱) منشور ملل متحد و برخی ادعاهای مطرح شده در بیانیه ۵ کشور عربی به رهبری دولت سعودی برای تعقیب گروه‌های تروریستی مانند القاعده که دال بر دفاع از خود است، اشاره شده به هیچ وجه در این قالب توجیه‌پذیر نیست. زیرا عربستان سعودی و هیچیک از اعضای شورای همکاری خلیج فارس یا دیگر کشورهای مشارکت‌کننده در عملیات نظامی علیه یمن، پیش از حمله به یمن قربانی هیچ حمله‌ای از سوی این کشور یا گروه‌های مورد ادعا کشور یمن واقع نشده بودند، حتی مدت‌ها پس از آغاز حملات هوایی علیه مردم یمن نیز با هیچ حمله متقابلی مواجه نبوده‌اند (فضائلی، ۱۳۹۰: ۵۳-۵۰).

یکی دیگر از موارد استثنای منع استفاده از زور، نظام امنیت جمعی است. براساس آنچه که در ماده ۴۲ منشور پیش‌بینی شده، چنانچه شورای امنیت تشخیص دهد در وضعیتی صلح و امنیت بین‌المللی تهدید و یا نقض شده است، یا عملیات تجاوزکارانه‌ای واقع شده باشد و توصیه‌ها، تصمیمات و اقدامات شورای امنیت براساس مقررات قبلی کافی و موثر تشخیص داده نشود، شورا می‌تواند به منظور حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی تصمیم به استفاده از زور و کاربرد نیروی نظامی بگیرد. در یمن شاهد آن هستیم که شورای امنیت ملل متحد، با اتخاذ نوعی موضع انفعالی در برابر اقدامات یک نهاد منطقه‌ای، با چشم بستن به روی واقعیت‌ها در یمن، اقدام به صدور قطعنامه‌های یکسویه و بر ضد گروه‌های مردمی و انقلابی و ملت بی‌دفاع یمن کرده است. به ویژه در قطعنامه‌های ۲۲۰۱ (بند ۶ مقدمه) و ۲۲۱۶ (بند ۲ مقدمه) با ذکر نام منصور هادی بعنوان

¹ Use of Force by State

رئیس جمهور یمن و اشاره به نامه وی مبنی بر درخواست هرگونه کمک لازم از شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عرب از جمله دخالت نظامی (بند ۲ مقدمه قطعنامه ۲۲۱۶)، سعی در موجه جلوه دادن اقدامات کشورهای مهاجم کرده است. اما باتوجه به آنچه گفته شد، باید به این قطعنامه‌ها بعنوان مبنای حقوقی مداخله نظامی در یمن براساس فصل هفتم منشور با دیده تردید نگریست. ضمن اینکه قانونی بودن قطعنامه‌های شورای امنیت به لحاظ ماهوی در صورتی که مغایر با قواعد آمره حقوق بین‌الملل باشد، با چالش جدی مواجه است. از این رو تأیید تهاجم نظامی علیه مردم بی‌دفاع یمن از یکسو قاعده آمره منع توسل به زور را به چالش می‌کشد و از سوی دیگر، با قاعده آمره حق تعیین سرنوشت مردم یمن ناسازگار است (فضائلی، ۱۳۹۰: ۵۶-۵۳).

۲-۳- بررسی اقدامات دبیرخانه سازمان ملل متحد در بحران انسانی یمن

۳-۲-۱- دفتر هماهنگ کننده امور بشردوستانه سازمان ملل متحد (OCHA)^۱

دفتر هماهنگ کننده امور بشردوستانه سازمان ملل متحد برای جلوگیری از شیوع و درمان وبا، با وجود چالش‌های فراوان از جمله بسته شدن اکثر مراکز بهداشتی، کمبود کارکنان، منابع محدود این مراکز و فقدان آب سالم اقدامات متعددی را انجام داد. اوچا در این خصوص ۵۵/۴ میلیون دلار برای جلوگیری و درمان بیماری وبا در سطح دولت و نهادهای غیردولتی اختصاص داده است (OCHA, 2017).

اوچا ضمن ارائه کمک‌های مالی در جهت تأمین مواد غذایی، سلامت و دیگر کمک‌ها، با همکاری سازمان ملل در سال ۲۰۱۷ کنفرانسی در سطح بالا در ژنو برگزار کرد. طی این کنفرانس که توسط دولت‌های سوئیس و سوئد میزبانی شد، اهدا کنندگان ۱/۱ میلیارد دلار را به افراد نیازمند به کمک فوری، اختصاص دادند (OCHA, 2017). همچنین در پی کنفرانسی در سال ۲۰۱۸ در ژنو، اهدا کنندگان بین‌المللی برای حمایت از تحویل کمک‌های بشردوستانه ضروری به میلیون‌ها نفر، تعهد خود را به میزان ۲ میلیارد دلار افزایش دادند (OCHA, 2018). اوچا با کمک نهاد زیرمجموعه خود به نام صندوق بشردوستانه یمن، منابع خود را در دسترس شرکایش برای پاسخگویی به نیازهای ضروری میلیون‌ها نفر که از بحران انسانی آسیب دیده‌اند، قرار داد (OCHA, 2018: 2).

اقدامات صندوق بشردوستانه یمن به شرح ذیل می‌باشد: صندوق بشردوستانه یمن در بخش آموزش، ۵/۵ میلیون دلار صرف کرده که این شامل ۱۲ و ۱۵ پروژه آموزشی بود که ۱۴۷,۸۰۴ نفر را تحت پوشش قرار

^۱ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

داد. در بخش ارتباطات ۰/۷ میلیون دلار را صرف برقراری ارتباط برای افراد تحت تأثیر بحران کرد. در بخش امنیت غذایی صندوق با همکاری سازمان خواروبار و کشاورزی جهانی حدود ۲ میلیون نفر را در سال ۲۰۱۸ پشتیبانی کرد. در بخش بهداشت صندوق با سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۱۸، ۲۵ پروژه را با بودجه ۳۰ میلیون دلاری انجام داد. در بخش تغذیه صندوق ۳۱/۳ میلیون دلار را با همکاری یونیسف به پروژه‌های غذایی تخصیص داد. همچنین صندوق در زمینه حفاظت از پناهندگان با همکاری یونیسف ۶/۴ میلیون دلار را تخصیص داده است. در انتها برای ایجاد پناهگاه صندوق با همکاری کمیساریای عالی پناهندگان به ۱۵ پروژه مبلغ ۲۰ میلیون دلار اختصاص داده است (OCHA, 2018: 44-50).

۲-۲-۳- سازوکار رسیدگی و نظارت سازمان ملل متحد (UNVIM)^۱

تشکیل «UNVIM» یک حرکت مثبت بود که با کمک آن واردات مواد غذایی به سطح قبل از جنگ داخلی رسید. گزارش کارشناسی پانل اذعان نمود که از زمان تشکیل «UNVIM» به هم ریختگی در کشتیرانی تجاری به حداقل رسیده و مشکل عبور توسط آن حل شده است. همچنین شرکت‌های کشتیرانی تمام محموله برنامه‌ریزی شده خود به یمن را به UNVIM گزارش می‌کنند و بعد از بررسی اطلاعات درباره حمل کشتی‌ها برای حرکت آزاد و یا مورد بازرسی یقین خواهند شد. «UNVIM» بعنوان یک چاره و راه‌حل عملی برای کم کردن آثار تحریم و چاره محاصره ائتلاف به وجود آمده است. نمونه‌ای که اگر شرایط فراهم شود، می‌تواند در آینده در موارد دیگر تحریم برای کشتیرانی آزاد تجاری برای نجات مردم عادی که دچار کمبودها در شرایطی مشابه هستند، بکار آید (مصفا، ۱۳۹۶: ۲۴۱-۲۳۸).

۳-۲-۳- صندوق واکنش اضطراری مرکزی (CERF)^۲

صندوق واکنش اضطراری مرکزی با اعطای کمک‌های مالی در سال ۲۰۱۵، مبلغ ۴۴ میلیون دلار را جهت افزایش سرعت کمک‌های اضطراری برای نجات زندگی مردم یمن، اختصاص داد. در این راستا در سال ۲۰۱۶، با ارائه ۱۵ میلیون دلار به منظور پایدار کردن و ثبات بخشی به فعالیت‌های اساسی از جمله کمک به مردمی که در معرض بیماری وبا بودند، شکاف بین نیازها و امکانات موجود را کم کرد. صندوق واکنش اضطراری مرکزی در ماه می ۲۰۱۷، علاوه بر کمک به کاهش بیماری وبا، برای کاهش اثرات سوء تغذیه و امنیت غذایی، تدارکات، هماهنگی و سرویس‌های پشتیبانی ۲۵ میلیون دلار اختصاص داد. در ماه جولای ۲۰۱۷، ۶۰۰ هزار دلار به منظور افزایش امکانات حمل و نقل و اقلام امدادی برای درمان وبا فراهم کرد (CERF, 2017: 30).

¹ United Nation Verification and Inspection Mechanism for YEMEN (UNVIM)

² Central Emergency Response Fund

در واکنش به شیوع وبا، بخش‌های لجستیک این سازمان با همکاری برنامه جهانی غذا ظرفیت خطوط حمل و نقل هوایی از جیبوتی به صناعا را افزایش دادند. طی این اقدام با اعطای یک هواپیمای باربری مستقر در جیبوتی با ظرفیت تقریبی ۱۵ تن آذوقه، خواربار و کالاهای پزشکی بیشتری به یمن ارسال شد. همچنین صندوق واکنش اضطراری مرکزی به سازمان بهداشت جهانی و یونیسف کمک‌های مالی اعطا کرد که مجموع برآورد هزینه‌های ضروری برای بخش (آب، فاضلاب و بهداشت) و بخش سلامت در ۶ استان یمن، ۱۰/۵ میلیون دلار بود. این کمک‌ها شامل دو بخش ۷۰۰ هزار دلاری به سازمان بهداشت جهانی برای سلامت و ۱ میلیون و ۳۰۰ هزار دلار به یونیسف می‌باشد (CERF, 2017: 3-4).

۳-۲-۴- دفتر فرستاده ویژه دبیرکل در یمن (OSESGY)

از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸، دبیرکل سازمان ملل متحد اسماعیل اولد شیخ احمد را بعنوان فرستاده ویژه خود در یمن منصوب کرده است. در ۱۶ فوریه ۲۰۱۸، دبیرکل سازمان ملل متحد آنتونیو گوترش، مارتین گریفیتس از انگلیس را بعنوان فرستاده ویژه خود در یمن منصوب کرد (OSESGY, 2019). فرستاده ویژه دبیرکل در یمن اقداماتی را برای حل و فصل اختلافات سیاسی انجام داده است. به این منظور او بطور گسترده با دولت یمن، گروه‌های سیاسی، شورای همکاری خلیج و کشورهای منطقه رایزنی کرد که اهداف این رایزنی‌ها ۲۱ استقلال، بی‌طرفی و شفافیت، به منظور دستیابی به صلح، امنیت و توسعه بود (OSESGY, 2019). همچنین فرستاده ویژه با چهار دور رایزنی در ژنو (ژوئن ۲۰۱۵)، بیل (دسامبر ۲۰۱۵)، کویت (آوریل تا اگوست ۲۰۱۶) و استکهلم (دسامبر ۲۰۱۸) بین طرفین درگیری میانجیگری کرد. پیرو تلاش‌های فرستاده ویژه دبیرکل در استکهلم طرفین در مواردی شامل: توافق درباره شهر الحدیده و بنادر الحدیده، مکانیزم اجرایی برای تبادل زندانیان و بیانیه تفاهم درباره شهر تعز به توافق رسیدند (OSESGY, 2019). دفتر فرستاده ویژه برای حمایت از محرومیت‌زدایی زنان یمنی در فرایندهای گذار و مشارکت آنها در روند صلح تلاش کرده است. به این منظور در سال ۲۰۱۵ با همکاری دفتر فرستاده ویژه و "زنان سازمان ملل متحد" یک مکانیزم مشورتی با عنوان "زنان، صلح و امنیت" ایجاد شد. همچنین در اواسط سال ۲۰۱۸، گروه مشورتی تخصصی زنان یمنی (TAG) توسط دفتر فرستاده ویژه با مشارکت "زنان سازمان ملل" و

¹ Office of the Special Envoy of the Secretary-General for Yemen

² UNWomen

³ Yemeni women's Technical Advisory Group

زنان یمنی ایجاد شد که زنانی با پیشینه‌های متنوع از اقتصاد گرفته تا حقوق بشر و حکمرانی، همچنین زنانی که دارای وابستگی به احزاب سیاسی هستند، با این گروه همکاری کنند (OSESGY, 2019).

نتیجه‌گیری

باتوجه به مباحث مطرح شده می‌توان گفت ارکان فرعی و کارگزاری‌های تخصصی فوق‌الذکر با وجود محدودیت‌هایی مانند عدم دسترسی به بعضی نقاط یمن به علت درگیری‌های شدید، محدودیت‌های مالی و کافی نبودن بودجه این سازمان‌ها، عملکرد قابل توجهی در مواجهه با بحران داشته‌اند؛ هرچند در همه زمینه‌ها موفقیت آنها یکسان نبوده است. در مورد عملکرد این سازمان‌ها باید گفت که میزان بحران در یمن به حدی است که نمی‌توان به تنهایی از این سازمان‌ها انتظار داشت که بر مشکلات غذایی، بهداشتی، آموزشی و دیگر مشکلات غلبه کنند. برخی ضعف‌ها ریشه در مشکلات ساختاری یمن دارند که اقدامات این سازمان‌ها نمی‌تواند در رفع مشکلات ساختاری موثر واقع شوند. همانطور که اشاره شد دبیرخانه و نهادهای آن شامل "دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل" (اوجا)، "دفتر فرستاده ویژه دبیرکل"، "صندوق واکنش اضطراری مرکزی" و "سازوکار رسیدگی و نظارت سازمان ملل متحد" در زمینه بحران یمن اقدامات بشردوستانه انجام داده‌اند. در ارزیابی عملکرد شورای امنیت در قبال بحران یمن، باید گفت طبق قاعده منع توسل به زور، تجاوز عربستان سعودی در مقام دفاع مشروع نیست، زیرا کشور یمن به سرزمین آنها تجاوزی نکرده است؛ در واقع این تجاوز خود تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی است. در این مورد ضعف شورای امنیت کاملاً مشهود است زیرا به عربستان مجوز اقدام نظامی داده و آن را محکوم نکرده است. همچنین ذکر این نکته لازم است که طبق نظریه مسئولیت حمایت جنایت علیه بشریت جنایات جنگی در این کشور اتفاق افتاده و شورای امنیت باید مبادرت به اقدام نظامی می‌کرده است. اگر شورای امنیت نگاه سیاسی حاکم بر تصمیمات خود را کنار گذارد و بر مبنای اصول مندرج در منشور ملل متحد عمل کند و هدف خود که همان حفظ صلح و امنیت بین‌المللی می‌باشد را فدای منافع سیاسی اعضای خود نکند، می‌تواند نقش متفاوتی در تحولات آینده یمن داشته باشد. در این زمینه تصویب قطعنامه‌های الزام‌آوری که بطور یکطرفه انصارالله را محکوم نکرده و برعکس خواستار توقف و محکوم کردن حملات عربستان سعودی به یمن باشد، می‌تواند بسیار کارساز باشد.

فهرست منابع

فارسی:

- ۱- ذوالفقاری، امیرعلی (۱۳۹۳)، «تحولات یمن؛ ریشه‌ها و روندها»، پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ش ۷.
- ۲- صادقی، سید شمس‌الدین و لطفی، کامران (۱۳۹۵)، «بحران یمن: جدال ژئوپلیتیکی محور محافظه‌کاری با محور مقاومت اسلامی»، فصلنامه سیاست جهانی، دوره ۵، ش ۱.
- ۳- فضائی، مصطفی (۱۳۹۵)، «مداخله نظامی در یمن از منظر حقوق بین‌الملل»، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی، دوره ۴۶، ش ۱.
- ۴- کلائی، عبدالکریم فیروز (۱۳۴۷)، «تحلیلی بر مهمترین علل تهاجم نظامی ائتلاف تحت رهبری عربستان سعودی»، فصلنامه پژوهش‌های منطقه‌ای، ش ۷.
- ۵- مصفا، نسرين (۱۳۹۶)، «بازی جنگ یمن با بشردوستی؛ تضارب سیاست با حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بین-المللی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مفید.

لاتین:

- ۶- Fao (2014). YEMEN PLAN OF ACTION Towards Resilient and Sustainable Livelihoods for Agriculture and Food and Nutrition Security.
- 7- FAO (2017). «FAO-World Bank launch \$36 million programme to scale up famine-fighting in Yemen», October 2017, available at: <http://www.fao.org/news/story/en/item/1041473/icode>
- 8- Fao (2018). «Yemen - Emergency Livelihoods Response Plan 2018», April 2018, available at: <http://www.fao.org/resilience/resources/resources-detail/en/c/1113467/>
- 9- FAO (2019). «Yemen Crisis», available at: <http://www.fao.org/emergencies/crisis/yemen/intro/es/>
- 10- FAO (2018). «Humanitarian response plan Saving livelihoods, saves lives».
- 11- Medecins, Sans (2016). «MSF-supported hospital bombed in Yemen: death toll rises to six», available at: <https://www.msf.org/msf-supported-hospital-bombed-yemen-death-toll-rises-six>
- 12- OCHA (2017). «Yemen: "Cholera is preventable and treatable and no life should be lost to this disease», available at: <https://www.unocha.org/story/yemen-cholera-preventable-and-treatable-and-no-life-should-be-lost-disease>
- 13- OCHA (2017). «High-level Pledging Event», April 2017, available at: <https://www.unocha.org/yemen/high-level-pledging-event>
- 14- OCHA (2018). «Yemen: Donors Pledge \$2 Billion to Scale Up Aid Delivery», available: <https://www.unocha.org/es/story/yemen-donors-pledge-2-billion-scale-aid-delivery>

- 15- OCAHA (2018). «YEMEN HUMANITARIAN FUND ANNUAL REPORT 2018».
- 16- OCHA (2017). «YEMEN HUMANITARIAN FUND ANNUAL REPORT 2017».
- 17- OSESGY (2019). «GOOD OFFICES», available at: <https://osesgy.unmissions.org/good-offices>
- 18- OSESGY (2019). «WOMEN, PEACE AND SECURITY», available at: <https://osesgy.unmissions.org/women-peace-and-security>
- 19- CERF (2017). «2017 ANNUAL REPORT».
- 20- CERF (2017). «HUMANITARIAN COORDINATOR REPORT ON THE USE OF CERF FUNDS YEMEN RAPID RESPONSE CHOLERA 2017».
- 21- O'Brien (2015). «UNITED NATIONS, UNDER-SECRETARY-GENERAL FOR HUMANITARIAN AFFAIRS AND EMERGENCY RELIEF COORDINATOR».
- 22- UNHCR (2015). «Yemen emergency», available at" <https://www.unhcr.org/yemen-emergency.html>"
- 23- UNHCR (2016). «Yemenis face a 'struggle for survival», <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/12/5858eb774/qa-yemenis-face-struggle-survival.html>
- 24- UNHCR (2017). «UNHCR brings aid to flashpoints in Yemen, warns of deteriorating conditions», available at: <https://www.unhcr.org/news/briefing/2017/5/591ab6054/unhcr-bring-aid-flashpoints-yemen-warns-deteriorating-condition.html>
- 25- UNHCR (2015-2016). «UNHCR, REGIONAL REFUGEE AND MIGRANT RESPONSE PLAN».
- 26- UNHCR (2018). «UPDATE – YEMEN CRITICAL REQUIREMENTS».
- 27- UNICEF (2016). «Families welcome vaccination campaign in Yemen», available at: https://www.unicef.org/yemen/reallives_11499.html
- 28- UNICEF (2018). «UNICEF launches polio campaign to protect children in Yemen», available at: https://www.unicef.org/yemen/reallives_12643.html
- 29- UNICEF (2017). «In yemen, conflict and poverty exacerbate child malnutrition», available at: <https://www.unicef.org/stories/yemen-conflict-and-poverty-exacerbate-child-malnutrition>
- 30- UNICEF (2017). «Children of Yemen are in the grip of the second cholera outbreak in six months», available at: https://www.unicef.org/infobycountry/yemen_96026.html?p=printme
- 31- UNICEF (2018). «UNICEF YEMEN HUMANITARIAN SITUATION REPORT».
- 32- WHO (2015). «Conflict in Yemen kills and injures hundreds, places major strain on health system», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/conflict-in-yemen-kills-injures-hundreds.html>
- 33- WHO (2016). «WHO scales up malaria response in Yemen», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/who-scales-up-response-for-increase-in-malaria-in-yemen.html>

- 34- WHO (2016). «Fourth mental health and psychosocial support training takes place in Sana'a», Available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/fourth-mental-health-and-psychosocial-support-training-started-in-sanaa.html>
- 35- WHO (2017). «WHO airlifts cholera and tuberculosis medical supplies to Yemen», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/who-airlifts-cholera-and-tuberculosis-medical-supplies-to-yemen.html>
- 36- WHO (2018). «Health workers in Yemen reach more than 306,000 people with cholera vaccines during four-day pause in fighting – WHO, UNICEF», available at: <https://www.who.int/news-room/detail/05-10-2018-health-workers-in-yemen-reach-more-than-306-000-people-with-cholera-vaccines-during-four-day-pause-in-fighting-who-unicef>
- 37- WHO (2018). «Dialysis patients in Yemen struggle to obtain regular sessions amid war», Available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/dialysis-patients-in-yemen-struggle-to-obtain-regular-sessions-amid-war.html>
- 38- WHO (2017). «WHO delivers 70 tons of life-saving medicines and supplies to Sana'a», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/who-delivers-70-tons-of-life-saving-medicines-and-supplies-to-sanaa.html>
- 39- WHO (2018). «Internally displaced persons from Hudaydah endure harsh circumstances in Sana'a», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/hudaydah-idps-in-sanaa-endure-harsh-circumstances-since-3-months.html>
- 40- WHO (2018). «WHO continues life-saving support to Yemen's blood transfusion centres», available at: <http://www.emro.who.int/yem/yemen-news/who-continues-life-saving-support-to-the-yemens-blood-transfusion-centres.html>
- 41- WHO (2018). «WHO airlifts 168 tonnes of life-saving medicines and medical supplies to Yemen», available at: <https://www.who.int/emergencies/yemen/168-tonnes-of-medicines-to-yemen/en/>

۲۵

Security Council Resolutions

1. S/RES/2014, 2011.
2. S/RES/2051, 2012.
3. S/RES/2140, 2014.
4. S/RES/2201, 2015.
5. S/RES/2204, 2015.
6. S/RES/2216, 2015.
7. S/RES/2266, 2016.
8. S/RES/2342, 2017.
9. S/RES/2402, 2018.